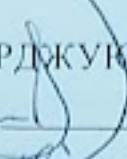

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Кафедра дошкільної і початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Юрій ЛЯННОЙ

26 лютого 2025 р.

**ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
А2 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА**

ПЕРЕДМОВА

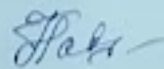
Програма підвищення кваліфікації за спеціальністю А2 Дошкільна освіта розроблена для цільової аудиторії: педагогічні працівники (керівники закладів дошкільної освіти (директори), заступники керівників закладів дошкільної освіти з організації освітнього процесу, керівники (завідувачі) дошкільних підрозділів, вихователі-методисти, вихователі, асистенти вихователів.

Розробники:

1. Шаповалова О.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти.
2. Бутенко В.Г., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти.
3. Харькова Є.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти.
4. Пушкар Л.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти.
5. Гаврило О.І., кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри дошкільної і початкової освіти (протокол № 11 від 24 квітня 2025 року)

Завідувач кафедри
кандидат педагогічних наук,
доцент

Наталія ПАВЛУЩЕНКО

ВСТУП

Актуальність програми. Система дошкільної освіти відіграє ключову роль у формуванні базових життєвих компетентностей дитини, забезпечуючи фундамент для подальшого навчання, соціалізації та особистісного розвитку. У сучасних умовах особливої актуальності набуває забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, що можливе лише за умови високого рівня професійної підготовки педагогів: орієнтація на особистісно орієнтований, компетентнісний підхід, розвиток інклюзивної освіти, активне використання цифрових технологій вимагають від педагогів постійного оновлення знань, удосконалення професійних навичок і готовності до інновацій.

Обґрунтування програми підвищення кваліфікації за спеціальністю А2 Дошкільна освіта обумовлена наступними факторами:

1. *Реформуванням освітньої системи України*, зокрема впровадженням засад Нової української школи, яка орієнтована на компетентнісний підхід, розвиток критичного мислення, креативності, емоційного інтелекту та соціальних навичок ще з дошкільного віку.

2. *Зростаючою роллю інклюзивної освіти*, що вимагає від вихователів нових знань і навичок для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

3. *Потребою у цифровізації освіти*, зокрема – використанні ІКТ у роботі з дітьми, взаємодії з батьками, участі у професійних спільнотах і платформах для дистанційного навчання.

4. *Міжнародними освітніми тенденціями*, які акцентують увагу на розвитку м'яких навичок (soft skills), формуванні стійкості, саморегуляції та здоров'язбережувального середовища в освітньому просторі.

5. *Викликами сьогодення* – наслідками воєнного стану, вимушеного переміщення дітей та педагогів, що зумовлює необхідність психолого-педагогічної підтримки та адаптації освітнього процесу.

Програму розроблено відповідно до положень чинного законодавства та нормативно-правових документів: законів України «Про освіту» (2017 р.),

«Про дошкільну освіту» (2024 р.), «Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку» (2020 р.), «Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нової редакції» (2021 р.).

В Україні дошкільна освіта є обов'язковою ланкою в системі безперервного навчання й важливим етапом цілісного розвитку дитини. Зміст сучасної дошкільної освіти органічно пов'язано з ідеями Нової української школи. Результатом плідної роботи науковців стала реалізація принципу наступності між дошкільною та початковою ланками на рівні державних стандартів та навчальних програм.

Професійна діяльність педагогів дошкільної освіти охоплює не лише освітній процес, а й формування психологічного клімату в групі, роботу з батьками, участь у проектній діяльності, розвиток емоційного інтелекту дітей. Усе це потребує підвищення фахової компетентності відповідно до нових викликів і тенденцій. Програма підвищення кваліфікації за спеціальністю А2 Дошкільна освіта спрямована на забезпечення сталого професійного зростання педагогічних працівників, впровадження інновацій у практику дошкільної освіти та підвищення якості освітніх послуг для наймолодших громадян України.

Таким чином, дана програма спрямована на підвищення якості професійної діяльності вихователів, забезпечення їхньої готовності до інноваційної діяльності, ефективної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу та відповідності сучасним стандартам дошкільної освіти.

1. Мета програми підвищення кваліфікації

Метою програми підвищення кваліфікації є формування та розвиток професійної компетентності педагогічних працівників у галузі дошкільної освіти відповідно до сучасних вимог, сприяння впровадженню інноваційних освітніх технологій, забезпечення якості освітнього процесу та особистісного зростання вихователів. Підвищенні методичного та практичного рівнів професійної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти щодо реалізації завдань Державного стандарту дошкільної освіти відповідно до основних напрямів державної політики в галузі освіти, запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг. Програма спрямована на удосконалення практичних умінь і навичок учасників щодо ефективної організації освітнього процесу, створення безпечного і розвивального середовища, реалізації компетентнісного та особистісно орієнтованого підходу в роботі з дітьми дошкільного віку.

Зміст освітньої програми, зокрема цілісний і системний добір розділів і тем, ураховує особливості професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти й визначається вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямами державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитами замовників освітніх послуг. Зміст програми має практичну спрямованість, містить обов'язкову й вибіркочу складові та охоплює змістову, практичну (практико зорієнтовану) і ресурсну (методичну) складові підвищення кваліфікації вихователів.

Курси розраховано на 180 години (6 кредитів) і складаються з 6 розділів. Кожен розділ забезпечує опанування окремими напрямом підвищення професійної компетентності і не залежить від інших. Кредит містить аудиторну та самостійну частини. Аудиторна складає третю частину, куди входять тренінгові заняття, інтерактивні лекції, майстер-класи, дискусії, конференції тощо.

2. Очікувані результати навчання охоплюють:

№	Очікуваний результат навчання	Рівень сформованості компетентностей
1	Розуміє сучасні підходи до організації дошкільної освіти	Теоретичні знання
2	Володіє методиками розвитку ключових компетентностей у дітей дошкільного віку	Практичні навички
3	Уміє застосовувати елементи інклюзивного навчання в освітньому процесі	Професійна компетентність
4	Здатен організовувати партнерську взаємодію з батьками та іншими учасниками освітнього процесу	Соціально-комунікативні навички
5	Використовує цифрові ресурси та інструменти в педагогічній діяльності	Інформаційно-цифрова компетентність
6	Демонструє готовність до професійного саморозвитку та впровадження інновацій	Особистісна і професійна рефлексія

Профілі базових компетентностей педагогічних працівників ЗДО містять основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості, потрібні для успішного виконання стратегічної мети й завдань реформування дошкільної освіти. Удосконалення професійної майстерності на основі сучасних підходів до форм, методів, структури та змісту навчання, активізація творчої діяльності та професійного самовдосконалення педагогів.

3. Навчально-тематичний план

програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників

за спеціальністю А2 Дошкільна освіта

РОЗДІЛ 1. Нормативно-правова база дошкільної освіти.

Тема 1.1. Законодавче забезпечення функціонування системи дошкільної освіти в Україні (*Конституція України, Закон України «Про*

освіту», Закон України «Про дошкільну освіту»). Базовий компонент дошкільної освіти: структура, завдання, компетентнісний підхід.

Тема 1.2. Нормативні документи щодо організації освітнього процесу в ЗДО (*Типове положення про заклад дошкільної освіти, санітарний регламент, ліцензійні умови тощо*).

Тема 1.3. Права, обов'язки та відповідальність педагогічних працівників у ЗДО. Документація вихователя та керівника закладу дошкільної освіти.

Тема 1.4. Академічна доброчесність у діяльності працівників дошкільної освіти.

Тема 1.5. Захист прав дитини в закладах дошкільної освіти: законодавчі аспекти. Освітні програми для ЗДО: вимоги, погодження, впровадження.

РОЗДІЛ 2. Сучасні освітні тенденції в дошкільній освіті.

Тема 2.1. Компетентнісний підхід у дошкільній освіті: сутність, принципи, реалізація. Нова українська школа: наступність між дошкільною та початковою ланками освіти.

Тема 2.2. STEM-освіта в умовах ЗДО: ігрові форми та інтеграція в повсякденну діяльність дітей. Технології критичного мислення в дошкільній освіті.

Тема 2.3. Формування емоційного інтелекту та соціальних навичок у дітей дошкільного віку.

Тема 2.4. Дитина в цифровому світі: розвиток медіаграмотності в умовах дошкільця.

Тема 2.5. Монтессорі-педагогіка, Вальдорфська педагогіка, Реджіо-педагогіка, Фребельпедагогіка: альтернативні освітні підходи у ЗДО.

Тема 2.6. Роль гри як провідного виду діяльності у формуванні життєвих компетентностей дитини. Психолого-педагогічна підтримка дитини в умовах соціальних викликів.

Тема 2.7. Тенденції інтеграції дошкільної освіти України в європейський освітній простір.

РОЗДІЛ 3. Психолого-педагогічні основи розвитку дітей дошкільного віку.

Тема 3.1. Психологічні особливості дітей раннього та дошкільного віку.

Тема 3.2. Етапи психоемоційного розвитку дитини: відчуття, емоції, самосвідомість.

Тема 3.3. Формування елементів соціальної поведінки та комунікативних навичок. Розвиток мовлення та мислення у дітей дошкільного віку.

Тема 3.4. Фізичний розвиток як умова гармонійного психічного становлення дитини. Потреби, мотиви, інтереси дитини: педагогічна підтримка саморозвитку.

Тема 3.5. Формування емоційного інтелекту у дошкільному віці. Психолого-педагогічна діагностика розвитку дитини: цілі, методи, інструменти.

Тема 3.6. Попередження емоційного вигорання педагогів та його вплив на психіку дитини.

Тема 3.7. Вікові кризи (3-х, 6-ти років): шляхи подолання та підтримка дитини.

РОЗДІЛ 4. Інноваційні технології навчання і виховання в дошкільній освіті.

Тема 4.1. Поняття інноваційної педагогічної діяльності: сутність, види, класифікація. Інноваційні технології як засіб підвищення якості дошкільної освіти.

Тема 4.2. Ігрові педагогічні технології: інтерактивні, сюжетно-рольові, дидактичні ігри нового покоління.

Тема 4.3. Мнемотехніка в роботі з дітьми дошкільного віку: розвиток пам'яті, мовлення, мислення.

Тема 4.4. Проектна діяльність у ЗДО як інноваційна форма організації пізнавального досвіду. Технологія критичного мислення.

Тема 4.5. Інформаційно-комунікаційні технології в ЗДО: застосування в

освітньому процесі.

Тема 4.6. Технологія «розвивального навчання»: впровадження в умовах дошкільної освіти. Технологія ТРВЗ (теорія розв'язання винахідницьких завдань).

Тема 4.7. Сенсорний розвиток дітей засобами інноваційних методик (Монтессорі, Нікітіни, Кюїзенер).

Тема 4.8. Інновації в художньо-естетичному розвитку дошкільників (арттерапія, пісочна терапія, музикотерапія)

Тема 4.9. Розвиток креативності та творчого потенціалу дитини в умовах сучасного ЗДО.

РОЗДІЛ 5. Розвиток комунікативної компетентності педагога дошкільної освіти.

Тема 5.1. Комунікативна компетентність як складова професійної майстерності педагога. Види педагогічного спілкування: ефективні моделі та стилі.

Тема 5.2. Психологічні основи міжособистісної взаємодії в колективі ЗДО. Емоційний інтелект як інструмент ефективної комунікації.

Тема 5.3. Культура мовлення педагога: норми, вплив на вихованців і батьків.

Тема 5.4. Конфлікти в педагогічному середовищі: причини, профілактика та стратегії розв'язання. Етика професійного спілкування з колегами, дітьми та батьками.

Тема 5.5. Особливості комунікації з дітьми раннього і дошкільного віку.

Тема 5.6. Цифрова комунікація в роботі педагога: онлайн-етикет, месенджери, віртуальні батьківські збори.

Тема 5.7. Публічні виступи та самопрезентація: розвиток впевненості в комунікації.

Тема 5.8. Формування позитивного іміджу педагога через комунікативну поведінку.

РОЗДІЛ 6. Підсумкова атестація (самостійна/практична робота)

1. Тестування / залік.
2. Презентація педагогічного проекту.
3. Самоаналіз професійної діяльності.
4. Підготовка та проведення тренінгу для педагогічного колективу щодо впровадження новітніх технологій в освітній процес.

5. ВИБІРКОВА СКЛАДОВА

1. Арт-терапія в роботі з дітьми дошкільного віку.
2. Казко-терапія як засіб розвитку емоційного інтелекту.
3. Музикотерапія: вплив музики на психоемоційний стан.
4. Медіа-грамотність педагога в умовах цифровізації освіти.
5. Пісочна терапія як метод сенсорного та емоційного розвитку дітей.
6. Формування лідерських якостей у дітей дошкільного віку.
7. Сучасні освітні мобільні додатки в роботі з дітьми та батьками.
8. Креативні техніки малювання: нетрадиційні методи зображувальної діяльності в ЗДО.
9. Йога та елементи тілесної практики для гармонізації стану дитини.
10. Екологічне виховання: освітні еко-проекти в ЗДО.
11. Культура добробуту дитини: як створити щасливе дитинство в ЗДО.
12. Кіно-освіта для дошкільнят: як обговорювати мультфільми педагогічно.
13. Дизайн середовища ЗДО: естетика, комфорт і розвиток через простір.
14. Профілактика професійного вигорання: психогігієна педагога.
15. Мистецтво сторітелінгу у виховній діяльності педагога.

Видача документів:

Після успішного завершення програми учасники отримують свідоцтво/сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка.

5. Рекомендовані джерела інформації

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція. 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilnaosvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Закон України «Про освіту». 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про дошкільну освіту» № 4059-IX від 19.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
4. Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку. URL: <https://dnz71.edu.vn.ua/uploads/tiger-1599493145.pdf>
5. Методичні рекомендації щодо визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки у дітей раннього та дошкільного віку. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/2022/06/23/List.MON-4.1196-22-08.6.2022.pdf>
6. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
7. Програми розвитку дітей дошкільного віку 2024-2025 н. р. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/programi-rozvitku-ditey>
8. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти «Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 461. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0461729-23#Text>
9. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників, затверджені Наказом МОН України № 457 від 23.04.2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovih-program-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv>